

HRY NÓ

(„jókjoku“ alebo „nóhon“)

delenie

podľa charakteru hlavnej postavy š(i)te

mugen-nó (nó snov a vidín) a *genzai-nó* (realistické)

podľa koncepcie predstavenia

júgen (s „klasickým pôvabom“) a *hijúgen* (neskoršie, bez *júgenu*)

dnes poznáme asi **3000 hier** – ca **250** je *genkókjoku* = repertoár „v súčasnosti hraných hier“. Tieto sa delia na 5 skupín:

5 SKUPÍN a tradičná zostava predstavenia GOBANDATE

(1.a. Okina: prastarý scénický útvar, zrejme pôvodný typ rituálneho tanca, z ktorého sa nó vyvinula. Skladá sa z Okina + Sanbasó)

1. (b.) Waki-nó
+ 1. kjógen
2. Šura-nó
+ 2. kjógen
3. Kazura-nó
+ 3. kjógen
4. Jonbanme-mono
+ 4. kjógen
5. Kiri-nó
+ cuke-šúgen (záverečná modlitba)

Poradie v programe s viacerými hrami nie je náhodné ani ľubovoľné, ale riadi sa tradíciou piatich skupín hier („*gobandate*“). Pri úplne najoficiálnejších predstaveniach, napríklad v slávnostnom období Novoročných sviatkov (*Ošógacu*) alebo v prípade posväcovania nového divadla, predstavenie otvára prastarý scénický útvar Okina („Starec“), ktorý sa zachoval ešte pred čias sformovania nó. Tancujúca postava starca v ňom symbolizuje dobroprajné božstvo, udeľujúce svoju milosť a priazeň zemi a národu. Inak sa predstavenia začínajú priamo hrou z Prvej skupiny (*Waki-nó*), ktorá predstavuje slávnostné a dobroprajné hry, pri ktorých sa zjavujú božstvá alebo sa hovorí o šťastí celého národa.

Druhú skupinu (*Šura-nó*) tvoria hry o bojovníkoch, čerpajúce námety hlavne z Rozprávania o rode Taira – často okrajové epizódy. Napr. **Acumori**.

V Tretej skupine (*Kazura-nó*) je hlavnou postavou žena.

Štvrtá skupina (*Jonbanme-mono*) pravdepodobne vznikla ako kategória „toho ostatného“, a Piatu skupinu (*Kiri-nó*), uzatvárajúcu oficiálny päťdielny program predstavenia, tvoria hry o zjaveniach rozličných démonov či buddhistických avatárov. Program často uzatvára aj citovo hlboká hra (napr. **Sumidagawa**), ktorá striktne nepatrí do Piatej skupiny.

5 SMEROV Š(I)TE

Kanze

Hóšó

Komparu

Kongó

Kita

TEXTY NÓ

najpoetickejšia japončina, skôr lyrická než dramatická
slabičný rytmus 7-5 zdedený cez zábavnice *širabjōši* z piesní *imajō*
dikcia nadpájanej básne *renga*
dráma takto v jap. literatúre vyšla z poézie, kým na západe (Grécko) to bolo naopak!

Po tom, čo si nó získala obľubu, začali sa verejné predstavenia *kandžinnó* (dosl. „rozširovanie pohľadu“, pôvodne buddhistický termín pre šírenie buddhistickej viery)

Nó si postupne získavala prestíž a jej poprední herci uznávané spoločenské postavenie

ZEAMIHO RUKOPISY

v súčasnosti podniká Štátne nóové divadlo (Kokuricu Nógakudó) v Tóku projekt oživenia starých hier **presne podľa Zeamiho rukopisov**.

nó Sumidagawa

nie je to mugennó, takže nie je rozdelená na dve dejstvá
je to *genzainó*, tj. realistická hra (bez duchov)
je to *monogurui nó*, tj. hra s „blaznením“
autor: Kanze Motomoasa (Zeamiho syn)
najznámejšia nó, v Japonsku aj v zahraničí, zrejme aj kvôli všeobšiahlej téme lásky matky k dieťaťu

kvôli intenzívnemu prežívaniu smútku a zármutku bola táto nó v dobe edo (1600-1867) zakázaná v cisárskom aj v šógunskom paláci.

Motomasova *Sumidagawa* inšpirovala nespočet ďalších prepracovaní v rozličných žánroch rozprávačstva aj divadla (tzv. „sumidagawa-mono“): najznámejším prepracovaním je *džóruři* od dramatika m. Čikamacu Monzaemon (po r. 1700), ktorá bola vzápätí adaptovaná aj pre *kabuki*. Na Západe najznámejšie prepracovanie: v 1960. rokoch Benjamin Britten: *Curlew River* (v Anglicku).

DNEŠNÉ NÓOVÉ DIVADLÁ

najdôležitejšie:

Tókjó:

Štátne nóové divadlo *Kokuricu Nógakudó* (National Noh Theatre), v štvrti Jocuja smery Kanze, Hóšó a Kita majú v Tóku každý svoje rodové divadlo (napr. *Kanze Nógakudó* v štvrti Šibuja).

Kjóto

smer Kongó má svoje divadlo len v Kjóte (na západ od Cisárskeho paláca)

Kjóto Kanze Kaikan (kjótske divadlo smeru Kanze)

a mnoho iných divadiel. Hrá sa aj na dočasných scénach.

KJÓGEN

Brno: Malé divadlo kjógenu

kjogen.cz,

<https://www.facebook.com/groups/kjogen/?fref=ts>

<https://cs-cz.facebook.com/MaleDivadloKjogenu>